

MÜHENDİS ve POLİTİKA

Amerikalılar mühendisi öteden beri politika ile ilgisi olmayan bir kişi olarak saymışlardır. Gerçekte hayatın bütün diğer alanlarındaki insanlar hükûmet işlerine katılırlar ve onların bu davranışı olağan kabul edilir. Buna karşılık mühendis hükûmet ve politikaya doğrudan doğruya katıldığı zaman bu az karşılaşılan bir şey ve hemen hemen bir kapris olarak düşünülür. Elbette bunun dışında kalanlar vardır; örnek olarak Herbert Hoover gösterilebilir. Bununla beraber toplum hayatında mühendisin yadırganan bir kişi olarak kalması süregelmektedir.

Şüphesiz bunun sebeplerinden biri mühendislik mesleğinin diğerlerine göre yeni oluşu ve tümüyle oturmuş bir duruma geldiği zaman idare geleneklerimizin kurulmuş olmasıdır.

Önemli alanlarda önderlik.

Eski zamanlarda hükûmetin kurulmasında ve hükûmet işlerinin düzene sokulmasında üstün bir meslek varsa şüphesiz bu hukuktu. Bu tabii ve mantıklı idi. Tabiiyle devlet işlerimizin büyük bir bölümü yaradılışlarındaki yetiklik ve geniş denemelerinin verdiği çok değerli gözlemlerine dayanarak hiç bir hukuk öğrenimi olmayan kişiler eliyle gerçekleştirilmiştir.

Buna rağmen hukuk öğrenimi ve kanunun temel ilkelerini anlama, memleketin kanunlarını uygulama ile görevli hükûmet mensupları için son derece yararlıdır.

Hükûmetin her bir bölümü toplumumuzun bir kısmını ve bilhassa ekonomimizin bir bütün olarak kalkınmasına en çok etki eden alanlarının bir sözcüsü olmalıdır. İlk zamanlarda bu temsili dengeye elde edilen sonuçlarla varılmıştı. Bu

Yazan :

George D. CLYDE

Utah Valisi

○

Çeviren :

Göncer AYALP

Yük. Müh.

○

gün eğer dengeli bir gelişme isteniyorsa, bu temel noktadır.

Bu düşünce yalnız benim olmayıp hükûmet işleri ile ilgili, kaabiliyetli elemanların da paylaştığı bir görüştür. Rockefeller vakfının, son zamanlarda, Amerika'da öğrenim ile ilgili bir raporunda şöyle denilmektedir. «Hükûmetin davranışı genel olarak iktisatçıya, ziraatçıya, mühendise, doktora ve diğer eksperlere bağlıdır. Toplumumuzda iş bölümünün artması politika yapan teknik öğrenim görmüş kişilerin çoğalmasını gerektirmektedir.»

Bu son düşünüş bilhassa önemlidir. Amerikan Hükûmetinin her katında görev almış olan iş bilir, çok sayıda teknik elemanımız vardır. Bu bakımdan şanslıyız ve bugünkü karmaşık toplumumuz için de bu temeldir. Fakat teknik elemanlar yalnız memur olarak görevlendirildikleri ve politik alanlarda kâfi derecede temsil edilmedikleri zaman önemli tehlikeler bizi tehdit etmektedir.

Mühendisin memur olarak kalması, tıpkı büyük bir köprüyü temel durumu herhangi birisi tarafından incelenmiş bir yere kurması gibidir. Büyük bir ihtimalle temel çürük çıkacağı için, iyi bir mühendis, bunu meslek hayatında hiç bir zaman yapmaz; fakat buna karşılık bütün mühendisler üst politik mevkilerden bir uyarma geldiği zaman başını kaldırmakta ve genel olarak kendi meslekleri ile yetinmektedirler.

Eğitim ile ilgili yatırımlar.

Üç buçuk sene evvel, bu göreve ilk geldiğim zaman, karşılaştığım bazı önemli problemleri burada özetlememe müsaadelerinizi rica ederim.

Utah'da ve herhalde diğer eyaletlerin büyük bir kısmında eyalet hükûmeti'nin yatırım yaptığı en büyük alan eğitimidir. Eğitim, yalnız çocuklarımızın ilerlemesi ile ilgili olması bakımından değil; fakat yarı memleketimizin ve bütün hür dünyanın istikbalini tayin etmesi bakımından hepimiz için hayati önemdedir.

Utah'ın milletimizin geri kalan kısmı ile paylaştığı en büyük eğitim problemi okul çağına gelmiş nüfusun artması sebebi ile okulların kalabalıklaşmasıdır. Gerektiği hızla okul inşa etmek ve bunu karşılayacak parayı bulmak zordur.

Gereği kadar sınıf temini.

Eskidenberi, Utah'da halk okullarının bakım ve işletilmesi, eşit şekilde finansman yapmak için, bir elden yürütülür. Fakat büyük hacımdaki okul inşaatı eğitim bölgeleleri tarafından yürütülecek bir mevzu olarak düşünülmüştür. Bununla birlikte, okul çağındaki nüfusun artmasının her yerde aynı olmadığı ve belli bölgelere toplanmaya istekli olduğu göz önüne alınarak eyaletçe bu bölgelerdeki okul inşaatı için paranın nasıl sarfedildiğini merak ettim ve bir çok israf örnekleri buldum. Meselâ faydalı sınıf hacmini azaltan fantastik süslere, büyük toplantı salonlarına, seyirci alabilecek jimnastik hanelere, büyük koridorlara lüzumsuz paralar harcanmıştı. Buna karşılık sarfedilen her dolar'a karşı gereği kadar sınıf hacmi temin eden, iyi ışıklandırılmış, modern örneklerle de rastladım.

İhtiyaç olan-mühendisçe düşünme

Eyalet, eğitim bölgelerinin kendi paralarını kullanma şekillerine karışmaz. Fakat bütün paranın veya bir kısmının eyalet tarafından temin edilmesi halinde; bu fonların akıllıca kullanılmasını temin etmek vazifemizdir ve ben bu hayatî problem halkın dikkatini çekmek için elimden gelen her şeyi yapmaktayım. İnşaat ile ilgili ana problemlerin kıymetlendirilmesi ve çözümünün de sahip olduğum mühendislik eğitiminin bana büyük yardımda bulunduğuna eminim.

Son zamanlarda dünyada büyük-lükçe bir örneği daha olmıyan bir program 50 milyar dolarlık eyaletlerarası ve müdafa yolları inşaatı programı, tatbik mevkiine konulmuştur. Utah uzun vadeli 1 ve 2. derece karayolu projeleri ile bu programın en önemli bir kısmını teşkil etmektedir.

1957 de Vali olduğum zaman, bazı büyük problemlerin, teknik kadrolar tarafından çözülmekte olan mevzuların politik mevkiler tarafından anlaşılmamasından ileri geldiğini gördüm. Utah eyaletlerarası programa hiç bir başlangıç yapmamıştı. Eyaletin en yeni ve modern karayollarında seneler geçtikçe işletme sebebi ile büyük giderlere sebep olacak proje hataları vardır. Bu hatalara sebep yanlış yöne sevk edilmiş ekonomikleştirme gayretleridir. Yeteri kadar eğitimi olmayan kişilere yetkilikleri üstünde işler verilmiştir. Maaşlarının 3 veya 4 misli maaş alanların yapabildiklerini yapamadıkları için suçlandırılmıyacak 400 dolarlık mühendislere milyonluk projeler yaptırılmış ve tatbik ettirilmiştir. Şimdi Utah karayolu kısmında çalışan mühendislerine hakettikleri parayı vermek ve arzu edilen neticeleri de elde etmektedir. Seneler geçtikçe eyaletin kazancı bu kıymetli mühendislerlere verdiği paranın bir çok katına balığ olacaktır.

Su, hayatî problem.

Batı ve Güneybatının yarı kurak veya kurak bölgelerinde su hayatî bir problem ve gelişmemizi sınırlayan bir faktördür. Utah eyaletinin federal programlara giremeyecek kadar ufak; fakat kendi kaynakları için çok karmaşık su projeleri ile uğraşan, bölgesel gruplara yardım eden bir su ve enerji bürosu vardır. Tesadüfen, seçimle bu mevkiye gelmeden evvel, bu büronun müdürü bulunuyordum. Buna rağmen vali olduktan sonra mühendislik eğitiminin su ve enerji bürosunun geniş faaliyetini anlamamda ve eyaletin su programlarındaki haklarını kongre önünde müdafaada bana gayet az yardımcı olduğunu gördüm.

Utah'da eyalet mühendisinin büyük mes'uliyetleri vardır. Bütün eyalette, yer altı ve yer üstü bütün su kaynaklarının dağıtılması ile görevlendirilmiştir. Mr. Wayne D. Criddle gibi tanınmış bir mühendisin hizmetlerini temin edinceye kadar eyalet mühendislik bürosunun işleri sürüncemede kalmıştı. Halen eyaletin su ile ilgili bütün potansiyelini geliştirmek ve kullanmak için büyük bir mücadeleye girişmiş bulunuyoruz.

Bütün memlekette, mühendisçe düşünmeye ve problemleri çözme alışkanlığına ihtiyaç, kendini daha açık olarak hissettirmektedir. Son zamanlarda daha da artmış olan milletlerarası gerginliği hepimiz hissetmekteyiz. Modern silâhların bütün medeniyeti yıkabildiği şu nükleer devirde büyük bir harbin korkunç tehdidini hepimiz idrak etmiş bulunuyoruz. Potansiyel bir mütecavizi hücumdan alıkoyan askerî tesis ve silâh stoklarının sulhü muhafaza etmek için esas olduğu hepimizin malûmudur. Bu ise tamamen bir ilim ve mühendislik problemidir.

Ümit edildiği gibi, eğer ateşli bir harbi önlemeye muktedir isek, her

hangi bir taraf tam bir üstünlük kuruncaya kadar hürriyet ve totalitarizm arasındaki devamlı mücadeleye bizim de katılacağımız gün gibi aşîkârdır. Kazanmak için teknikte üstün olmamız ve istihsalı arttırmamız şarttır. Bu da bir mühendislik problemidir. Geçen yaz Sovyetler Birliğini ziyaret ettiğim zaman her yerde millî hedefin Amerika'dan çok istihsal yapmak olduğunu görmekle hayrete düşmüştüm. Demek ki varlığımızı idame ettirebilmemiz ateşli harpte olduğu kadar soğuk harpte de aynı derecede tehlikelidir.

Ben idarecilerin bütünüyle feradamları veya mühendislerden müteşekkil olmasını iddia etmiyorum. Bu herhangi bir gurubun hakimiyeti kadar dengesiz ve tehlikelidir. Ben, yalnızca, fen adamları ve mühendislerin kendi meslekî mes'uliyetleri kadar toplum hayatının görevlerini de tanımlarını ve hükümet ve politikada kendi hisselerinin düşeni almalarını iddia ediyorum.

Daha büyük bir yapı, hür bir topluma.

Hepimiz büyük bir mühendisli yapıyı meselâ, bir gök tırmalayıcı bir köprü, büyük bir nehri kontrol altına alan bir baraj, aya giden bir roket karşısında büyük bir hayranlık duyarız. Bu yapıların tamamlanmasında kendi meslekî kabiliyetlerini kullanabilenlerin gururu sorsuzdur.

Bunlardan çok daha büyük bir yapıya, ferdin yapabileceği çok büyük işleri başarmasına, şerefini ve seçme hürriyetini muhafaza etmesine imkân veren hür toplum yapısına, bir şey katabilenlerin gururu acaba ne dereceye varır? Her birimizin bir meslekî gayesi ve ihtirası vardır. Fakat hepimiz çok daha büyük ve önemli bir gayenin, bütün dünyada hürriyet ateşini devam ettirme fikrinin, ortaklarıyız.